In de initiële opleiding dienen vooral Engelstalige leerboeken te worden gebruikt

F.J. van Sluijs

Inleiding

Tot in de achttiende eeuw werd er aan onze universiteiten gedoceerd in het Latijn. Deze gewoonte was niet beperkt tot Nederland, maar strekte zich uit naar centra in andere landen waar kennis werd vergaard en overgedragen. Het Latijn was in die tijd de taal van de wetenschap en dat had grote voordelen, want het gebruik van een universele taal stelde beoefenaren van de wetenschap in staat om elkaar over de landsgrenzen heen te begrijpen. Het Latijn was dus een belangrijke factor in de wetenschap en het is dan ook niet verwonderlijk dat de sporen ervan nu nog duidelijk zichtbaar zijn. Voorbeelden hiervan zijn de namen van planten en diersoorten, de nomenclatuur in de anatomie en de namen van ziekten.

Het gebruik van een uniforme wetenschappelijke taal overbrugde niet alleen grenzen. Het trok ook een scheidslijn tussen wetenden en onwetenden, ofwel tussen de elite en het gewone volk. Ook hiervan zijn restanten zichtbaar in de hedendaagse geneeskunde, want dokters schrijven hun recepten nog steeds in afgekort Latijn. Patiënten die deze recepten in handen krijgen zien wel wat er staat, maar kunnen de boodschap niet ontcijferen. Het Latijn draagt dus nog steeds bij aan het bewaren van afstand tussen arts en patiënt. Het gebruik van een andere universele taal zoals het Engels zou hier trouwens weinig aan veranderen, want de geneeskunde heeft een grote voorliefde voor afkortingen die alleen door ingewijden worden begrepen. De term 'ingewijde' moet in dit verband niet al te ruim worden opgevat. Ik was laatst op een internationaal congres waar ik een voordracht hield over kwa-

liteitszorg in het onderwijs. Mijn bijdrage viel enigszins buiten het hoofdthema van het congres, dat ging over tropische diergeneeskunde. Hoewel de voordrachten in het Engels werden gehouden en ik naast mijn werk in het onderwijs ook clinicus ben, kon ik een verontrustend groot deel van de afkortingen niet direct plaatsen.

De voordelen van Engelstalig studiemateriaal

Voor de opleiding is het effect van taal op de afstand tussen arts en patiënt niet direct relevant. Hier geldt nog meer dan in de achttiende eeuw dat de medische wetenschap grensoverschrijdend is en dat nieuwe ontwikkelingen vaak uit het buitenland komen. Welk buitenland doet er niet toe, want de wetenschap heeft een nieuwe universele taal: het Engels heeft in de moderne geneeskunde de rol van het Latijn overgenomen. Hoewel er nog steeds goede publicaties verschijnen in andere talen zijn de belangrijkste leerboeken en wetenschappelijke tijdschriften tegenwoordig Engelstalig. Dat heeft verscheidene voordelen. Naast het bevorderen van internationale uitwisseling van informatie zorgt het voor een groot verspreidingsgebied. Dat betekent grotere oplages en een lagere prijs dan bij publicaties in een landstaal met een beperkt verspreidingsgebied. Dit maakt het mogelijk om meer aandacht te besteden aan goede illustraties zonder dat dit leidt tot sterke prijsverhogingen. De boeken worden dus beter en goedkoper dan ze zouden zijn geweest bij uitgave in de landstaal. Een groter verspreidingsgebied betekent ook dat er meer deskundigen zijn die ge-

kwalificeerd en gemotiveerd zijn om een boek te schrijven over hun vakgebied. De grotere markt stimuleert uitgevers om met elkaar te concurreren. Dit geeft meer auteurs de kans om hun kennis en opvattingen in boekvorm te publiceren. De eindgebruikers kunnen hierdoor kiezen uit een groter aanbod aan boeken.

Deze opsomming van voordelen is zo omvangrijk dat zich vanzelf de vraag opdringt of er geen nadelen zijn. Die zijn er uiteraard, maar ze zijn relatief. Het belangrijkste punt is de Engelse taalvaardigheid van gebruikers voor wie het Engels niet de moedertaal is. Hoe groot hun talenknobbel ook is, de beheersing van een tweede taal is nu eenmaal altijd minder dan die van de eerste. Dit zal vooral merkbaar worden als er in het Engels moet worden gesproken. De woordenschat en de kennis van grammatica en idioom van het Engels zijn uiteraard minder dan van het Nederlands en het kost dus meer moeite om in het Engels nuances goed en begrijpelijk over te brengen. De vele klachten over 'communicatie' in de zorg geven overigens aan dat dit in het Nederlands ook niet altijd even goed lukt, maar dit terzijde. Het gebruik van een vreemde taal zal dit probleem uiteraard alleen maar vergroten.

Conclusie

As het om boeken gaat is de spreekvaardigheid niet zo belangrijk. Essentieel is of studenten het Engels in de leerboeken goed kunnen begrijpen. Dat is al een stuk minder problematisch. De middelbare school legt een goed fundament dat daarna nog wordt versterkt door de grote blootstelling aan de Engelse taal die wij in het dagelijkse leven ondergaan. De muziek waarnaar onze studenten luisteren is grotendeels Engelstalig en de media schrikken er allang niet meer voor terug om Engels te gebruiken. Voor de commerciële omroepen lijkt het Engels bijna aantrekkelijker dan het Nederlands als

het om de naamgeving van programma's gaat: Holland's got talent, the Xfactor, Hollands next top model, Idols, het lijkt wel of het Engels een extra dimensie toevoegt. Ook het bedrijfsleven en de overheid laten zich niet onbetuigd en confronteren de aanstaande cliënt met een soms merkwaardig mengsel van Engels en Nederlands: het bedrijf Onedayonly biedt de camerariem Tough Strap met Safegrip, en de provincie Limburg adverteert met de leus *bright side of life*. Maar het blijft niet bij deze makkelijk te begrijpen uitingen. Ook de Amerikaanse gewoonte letters en cijfers in afkortingen door elkaar te gebruiken wordt overgenomen: de best gewaardeerde internetprovider (daarvoor hebben we geloof ik niet eens een Nederlandse term) heet Xs4all. Deze willekeurige voorbeelden laten zich makkelijk aanvullen met andere en maken duidelijk dat algemeen wordt aangenomen dat de gemiddelde Nederlander geschreven Engelstalige mededelingen begrijpt. Onze studenten steken boven het gemiddelde uit en van hen mag dan ook worden verwacht dat ze meer ingewikkelde teksten kunnen begrijpen.

Daar waar dit nog niet het geval is zal het gebruik van Engelstalige studieboeken er toe bijdragen dat hun leesvaardigheid groeit. Een bijkomend voordeel, want we willen graag academici opleiden en dat verdraagt zich slecht met het uitsluiten van de nieuwe universele taal van de wetenschap. Voorrang dus voor Engelstalig studiemateriaal!

De auteur:

Prof. dr. F.J. van Sluijs is directeur Bachelor & Academic School Diergeneeskunde te Utrecht.

Correspondentieadres:

Freek van Sluijs, Faculteit Diergeneeskunde, postbus 80.154, 3508 TD Utrecht. Tel. 030-2531591; e-mail f.j.vanSluijs@uu.nl

Belangenconflict: geen gemeld

Financiële ondersteuning: geen gemeld